Mořice

Kraj: Olomoucký
Okres: Prostějov
Správní obvod: Prostějov
GPS souřadnice: 49.330476N, 17.196888E
Nadmořská výška: 206 m n. m.
První pís. zmínka: 1238 (786 let)
Počet obyvatel: 522
PSČ: 798 28
Adresa URL: www.morice.cz

Památky a zajímavosti Mořice

Nejstarší dochovanou památkou v obci Mořice je kříž z hrubozrnného pískovce stojící u hřbitova, zvaný Baba, o němž ústní podání vypráví, že byl zasazen na paměť příchodu slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje na Moravu. Stojí zde od nepaměti, je vytesán z hrubozrnného pískovce. Jiná verze vypráví, že jde o kříž smírčí z roku 1430.

Zámek

Někdejší pavlánská rezidence, nástupce tvrze připomínané v Mořicích poprvé r. 1384. Údaje v literatuře, že tvrz byla po třicetileté válce zbourána, v zámecké zahradě však se z ní dosud dochoval "kopec ovál. tvaru o rozměrech 30*65 m", nebyly archeologicky ověřeny. Stejně nepodložené je tvrzení, že nynější zámek vznikl v 80. letech 17.století.

Nevýrazná architektura, do niž navíc zasáhla úprava vynucená požárem r. 1807 a podniknutá zřejmě až po r. 1816, dovoluje pouze rámcové datování vzniku stavby do konce 17. stol., případně do doby kolem r. 1700. Archivně je doložena dostavba věže r. 1709.

Volně stojící budova obdélníkového půdorysu, dvoutraktová, jednopatrová s půdním polopatrem; v ose hlavního průčelí polyg. věž spočívající na hranolovém podnoží tvořící nevýrazný rizalit vystupující z hmoty stavby. Hladké fasády členěné lizénami jsou prolomeny prostými obdélníkovými okny; ta mají pouze v patře parapetní římsu. Vstup do budovy portálem flankovaným sloupy nesoucími prolomený segment. fronton. Portál vede do podběží a navazujícího průjezdu, zanklenutého valeně s výsečemi. Obdobné klenby mají také všechny přízemní prostory a chodby v patře, světnice jsou plochostropé. Na obytnou budovu navazují ve dvoře hospodářská stavení.

Mezi největší zajímavosti patří věž zámku, která bývá večer osvětlena.

Kostel sv. Martina

Tato část je opisem z knihy Bohumila Samka, Umělecké památky Moravy a Slezska 2, 1999.

Kostel stojí patrně na místě kaple neznámého stáří (Gr. Wolný píše, že v Mořicích se kostel připomíná v letech podle 1384 a 1437; pokud je tato informace správná, zanikl bez stopy v terénu). Podle nepublikovaného archivního výzkumu A. Foltýnové (-Horynové; diplomní práce z r. 1967) svatyně vznikla ve třech etapách v letech 1703-07, 1708-09, 1728-29 (pamětní nápis v kartuši nad portálem udává, že kardinál V. H. Schrattenbach kapli vysvětil 13. června 1728 ke cti sv. Františka z Pauly). Nelze ovšem vyloučit, že již od počátku existoval úplný projekt kaple, vypracovaný v duchu architektonické tvorby Giovanniho Pietra Tencally. Na figurální výzdobě balustrády se podíleli Jan Václav Sturner, Filip Satler, Josef Winterhalder st. a Jan Michael Scherhauf. Roku 1705 byla zřejmě hotova hrubá stavba, r. 1707 jí však chyběla střecha a 4. července t.r. konzistoř další práce zakázala. Roku 1708 získali Pavláni souhlas k pokračování ve

stavbě a 10. listopadu 1709 byla kaple vysvěcena. Tak vzniklo jádro dnešní stavby bez bočních kaplí, portiku a teras.
V následujících letech pokračovaly práce uvnitř kaple: v Brně byly zhotoveny dva zvony, ke dvěma patrně oltářním obrazům přibyl z Vídně r. 1710 další; v letech 1711 a 1712 se polychromovaly oltáře a instaloval pozitiv, mezi r. 1720-21 kapli vymaloval David Kubát. R. 1726 byl do Blanska prodán stávající dřevěný oltář a nahrazen zděným s mramorovou menzou; tehdy byl interiér také obložen mramorovými deskami a zdi dostaly štuk. výzdobu. Na jaře 1728 byly položeny základy pro přístavbu a v následujícím roce byly boč. kaple včetně partie obrácené k zámku dokončeny. Olomoucky biskup kardinál W. H. Schrattenbach slíbil zaplatit sochy sv. Václava, Volfganga, Jana Křtitele, Floriána, a Josefa; první tři byly již r. 1729 hotovy a spolu se sochami Anděla Strážce, Rafaela, Karla Bor., Šebestiána a Klementa osazeny na balustrádu. O zbývajících figurách písemnosti mlčí. Program sochařské výzdoby nebyl plně dodržen; navíc po výzdobě portiku, celé jv. a větší části sv. strany (sochy č. 11-18 a snad i č. 10), realizované do r. 1729, následovala poměrně dlouhá přetržka. Po zrušení vranovského kláštera měla být mořická kaple zbořena; na žádost obce zůstala zachována a přičleněna jako filiální kostel do sousedních Nezamyslic. Patrně tehdy také získala nynější patrocinium.